

ELS AMBIENTS D'APRENTATGE

CEIP S'HORT DES FASSERS

ABRIL 2017

1. JUSTIFICACIÓ

Els inicis dels nostres ambients comencen el setembre d'aquest curs 2016/2017, quan les mestres que formam el cicle d'Infantil vàrem posar en comú inquietuds que teníem. Durant els darrers cursos, hem anat introduint noves metodologies de feina on els infants són més protagonistes del seu aprenentatge, racons, filosofia 3/18, projectes de treball, eliminació progressiva dels llibres... i darrerament els tallers intercicles on es mesclen els infants dels diferents nivells del nostre cicle i tenim clar que és cap a aquesta línia on volem anar.

Donada la gran diversitat d'alumnes que tenim i les ràtios que manejam, veim clar que necessitam una manera diferent de fer i per això, ens hem trobat amb la necessitat de fer una passa més enllà. Tot i així, creiem que fer-la no ha d'implicar renunciar a allò que ja ens funciona (projectes, filosofia, família convidada, tallers...).

Per tot això, hem iniciat un procés de reflexió conjunta (que obri més interrogants a cada passa que feim) i a partir del qual volem començar una educació infantil coherent amb la manera d'aprendre dels infants. Per fer-ho hem volgut conèixer l'experiència d'altres centres de referència: Pinetons, Congrés d'Indians, Martinet,... i sempre que hem pogut, visitar-los en primera persona: Son Basca, Es Puig, Talaiot, Molí d'en Xema... A més de les visites, la majoria de mestres del nostre cicle, hem fet un curs de formació sobre l'Organització per Ambients. També, al llarg de tots aquests mesos, hem anat recopilant informació de fonts ben diferents (bibliografia, articles, conferències...) amb l'objectiu de començar a perfilar els canvis que volem dur endavant.

2. EL PERQUÈ DELS AMBIENTS

Volem anar cap al treball per ambients perquè creiem que s'adapta a la manera que tenen els infants d'aprendre: dóna importància al JOC.

El JOC és el millor mitjà educatiu per afavorir l'aprenentatge, el creixement. El joc atorga un ROL ACTIU a l'infant ja que aquest aprèn: jugant, manipulant, experimentant, provant, parlant,...Allò que l'infant aprèn jugant es transfereix a altres conductes. Per tant el joc és una activitat que desperta la intel·ligència.

Finalment creiem que organitzant els alumnes, els espais i els materials per ambients, afavorim un altre aspecte molt important que és: L'APRENTATGE ENTRE IGUALS.

2. BASES TEÒRIQUES QUE FONAMENTEN AQUEST APRENTATGE:

2.1 El punt de partida d'aquesta metodologia de feina són les escoles Pesta (Equador), iniciades per Rebecca i Mauricio Wild, i les escoles Reggio Emilia (Itàlia) amb Loris Malaguzzi. Nosaltres també consideram que hem de tenir en compte les aportacions d'altres autors per tal d'anar més enllà, com per exemple: la naturalesa de l'infant de Rousseau; les intel·ligències emocionals de Howard Gardner; la filosofia de Maria Montessori, la globalització de Decroly; el treball en equip de Cousinet; seguir el ritme de l'infant de Dalton; la ZDP (zona de desenvolupament proper) de Vigotsky; la memòria comprensiva i el conflicte cognitiu de Norman; el nivell de desenvolupament de l'infant de Piaget; la bastimenta de Bruner; la pedagogia social de Pestalozzi i el tempteig experimental de Freinet, així com els principis de la pràctica psicomotriu d'Aucouturier, entre d'altres.

Els darrers estudis de la NEUROCIÈNCIA recolzen aquesta manera de fer d'una escola més activa. Constata que tenim més flexibilitat cognitiva i més bona memòria per al treball quan estam contents. David Bueno

apunta “Sense emocions no aprenem”

2.2 EL ROL DE L'INFANT

Els nins i nines, deixen de ser simples receptors d'informació per passar a ser els protagonistes i els constructors del seu propi aprenentatge: investiguen, proven, assagen, modifiquen, construeixen, destrueixen, parlen, raonen, expliquen, inventen...

Consideram important també l'organització de grups naturals, no constituïts per edats, sinó per interessos, que afavoreixen la interacció, col·laboració i cooperació entre infants de diferents edats, on es donin relacions d'ajuda mútua, i on els infants més madurs serveixen de model per tal d'estructurar el joc i construir l'aprenentatge i el creixement com a persona. A la vegada, els més grans aprenen el significat de paraules com: respecte, espera, solidaritat...; amb la interacció amb els més petits.

Amb aquesta manera de fer els infants participen d'una manera més activa, lliure, constructiva i creativa del seu aprenentatge escolar i de creixement com a persones.

2.3 EL ROL DEL MESTRE

El paper del mestre també canvia, deixa de centrar la seva intervenció en la transmissió de coneixements (intervenció directa sobre el nin) i passa a intervenir sobretot a través de l'organització dels espais i el material. A més, a cada ambient pot plantejar propostes concretes.

Un cop dissenyat l'ambient, el mestre ha d'adoptar un rol d'acompanyant del nin, deixant que sigui ell qui construeix el seu propi aprenentatge. Creiem que el mestre ha de ser un guia que no dóna respostes, sinó que provoca preguntes perquè ells mateixos construeixen el seu propi aprenentatge.

2.4 LA FAMÍLIA

La família és el primer agent socialitzador amb qui es troba l'infant, per això

l'escola ha d'estar oberta a les famílies.

Cada una d'elles té uns valors, uns costums i unes tradicions que enriqueixen l'escola i per això cal acollir-les i aconseguir així una relació de complicitat, on entre tots arribem a un objectiu comú: El Benestar del Nin.

Després de reflexionar, hem decidit iniciar un nou projecte metodològic i organitzatiu a l'etapa d'Educació Infantil al CEIP S'Hort des Fassers per al curs 2017/2018: ELS AMBIENTS D'APRENTATGE

3. QUÈ SÓN ELS AMBIENTS D'APRENTATGE ?

El treball mitjançant ambients d'aprenentatge consisteix, bàsicament, en una manera diferent d'organitzar els alumnes, l'espai i els materials per tal de propiciar i construir un lloc d'aprenentatge que sorgeixi espontàniament.

En aquest ambient, l'infant és el protagonista i constructor del seu propi aprenentatge.

El paper del mestre es basa fonamentalment en organitzar i afavorir aquest aprenentatge acompanyant els seus alumnes en aquest camí.

Amb aquesta manera de fer, els infants participen d'una manera més activa, lliure, constructiva i creativa del seu aprenentatge escolar i del seu creixement com a persones.

Partint d'aquest enfocament, en el qual es considera el joc com una eina bàsica per afavorir l'aprenentatge dels infants, es pot considerar que els ambients són diferents espais d'aprenentatge, de relació i comunicació on, a partir de diferents propostes, els infants poden actuar, observar, experimentar, construir, inventar, imaginar, compartir, relacionar-se, emocionar-se... i interactuar amb els altres.

El infants que es troben entre els 3 a 6 anys mostren una necessitat de jugar i de relacionar-se segons l'etapa evolutiva a la qual es troben, per tant els ambients d'aprenentatge són una manera de poder donar resposta als interessos i necessitats d'aquests infants i respectar els diferents ritmes

d'aprenentatge.

A través dels ambients oferim una sèrie de materials i espais per tal que l'alumnat experimenti, manipuli, i en conseqüència, aprengui, però no establim uns límits temporals fixos. És a dir, no s'estableixen una sèrie de continguts que s'han d'assolir en una temporalització concreta, sinó que es respecta el ritme de cada alumne.

Els ambients segueixen el model socioconstructivista, el qual parteix d'un aprenentatge significatiu per part de l'alumne, que té en compte els seus coneixements previs i en el qual destaca la gran importància que té la relació amb els companys/es.

4. AVANTATGES PEDAGÒGICS DELS AMBIENTS D'APRENTATGE

- Fomenten la significativitat dels aprenentatges. Consideren que qualsevol estímul de l'entorn pot ser entès com una oportunitat d'aprenentatge, i per aquest motiu, és important que el professorat s'impliqui en observar quines són les preferències de cada alumne/a, per tal d'oferir aquests estímuls.
- Donen recursos a l'alumnat per tal d'interactuar amb el seu entorn i aprendre de forma autònoma sobre allò que observen.
- Permeten adaptar de forma més individualitzada els continguts, a les necessitats personals i socials de cada alumne.
- Faciliten el benestar i la qualitat de vida de l'alumnat, ja que no senten les pressions habituals de l'ensenyament tradicional.
- Afavoreixen el treball cooperatiu, així també es desenvolupen hàbits socials.
- Donen l'oportunitat d'expressar els seus sentiments, emocions i sensacions lliurement.
- Promouen el joc. El joc és el vehicle que guiarà els nens vers

l'aprenentatge amb motivació i amb èxit.

5. QUÈ PRETENEM ACONSEGUIR? OBJECTIUS I CAPACITATS A DESENVOLUPAR

OBJECTIUS

A continuació feim una relació dels objectius que consideram que se poden assolir en un grau més satisfactori treballant per ambients. La dinàmica de les sessions potencien els següents objectius:

Pel que fa a l'aprenentatge

- Ser protagonista, observador, experimentador, comunicador, del propi procés d'aprenentatge: aprendre a aprendre.
- Aprendre dels companys/es, no només de l'adult.
- Poder aplicar els coneixements en diferents situacions.
- Adquirir autonomia progressivament: desenvolupar les pròpies capacitats i actuar cada vegada amb més seguretat i confiança en si mateix.
- Desenvolupar globalment les capacitats cognitives, sensorials, motrius i de reconeixement i construcció de les emocions mitjançant el joc i el moviment.

Pel que fa a l'àmbit social

- Ser capaç d'interaccionar positivament entre infants de diferents edats, amb l'entorn i amb l'adult.
- Desenvolupar els hàbits socials; compartir espais, jocs, joguines, posar-se d'acord els uns amb els altres, establir normes de comportament i de joc...
- Aprendre a resoldre conflictes autònomament i a respectar les diferències.
- Expressar els seus sentiments, emocions i sensacions lliurement.

Pel que fa a la comunicació

- Expressar-se a través de diferents llenguatges.
- Desenvolupar el llenguatge oral: lèxic, espontaneïtat en la parla...

Pel que fa a l'espai i clima

- Oferir als infants un espai i material de joc on poder investigar, observar, manipular... de manera constant i lliure sistemàticament. L'espai i el material esdevenen font d'aprenentatge.

CAPACITATS

Les nou capacitats a desenvolupar a través dels ambients d'aprenentatge són les següents:

Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma

- Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.
- Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.
- Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia.

Aprendre a pensar i a comunicar

- Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats matemàtiques bàsiques.
- Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges.

Aprendre a descobrir i tenir iniciativa

- Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de

curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.

- Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificaR-ne els perills i aprendre a actuar-hi en conseqüència.

Aprendre a conviure i habitar el món

- Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica de conflictes.
- Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social.

6. QUINS AMBIENTS PROPOSAM?

LLUM I OMBRES

Els infants descobreixen els efectes de la llum, interactuant amb materials diversos de manera que poden fer hipòtesis, raonar, classificar...amb un espai que esdevé màgic ja que la llum, la foscor i les ombres s'incorporen en el joc per treballar els diferents continguts.

SENSACIONS

Tocar, tastar, sentir, ensumar, barrejar, classificar, ordenar, separar...són procediments de la vida quotidiana que fem contínuament durant el dia. Aquest ambient els permetrà fer hipòtesis amb diferents materials, descobrir els diferents elements i investigar les seves característiques , i així tenir sensacions tant tàctils com visuals o olfactivas. Tot a partir de l'experimentació i treballant aspectes d'hort i cuina.

CONSTRUÏM

L'ambient de construccions és un espai on, mitjançant una oferta molt variada de materials no estructurats i diversificats, s'intenta que els infants desenvolupin la seva creativitat i destresa per a dur a terme construccions imaginades o reals. Els infants experimenten amb la mida, el volum, l'alçada, la simetria...

JUGAM A SER

Els infants senten la vida real, explorant i reproduint el món dels adults. En aquest espai a través del joc, els infants s'expressen tal com són, adquirint habilitats personals i desenvolupant la seva capacitat de relació amb els altres. Utilitzant una varietat de disfresses i complements, representen personatges de forma espontània, repetint accions i situacions que són molt properes.

JUGAM A PENSAR

Les situacions que es creen exigeixen que els nins s'hagin d'engrescar per a resoldre'ls, que hagin d'ajudar-se uns als altres, que hagin de raonar i comprendre. Els infants amb els jocs de pensar/matemàtics estimulen el raonament inductiu i deductiu, aprenen dels errors, fan càlculs mentals, així com també promouen la creativitat i la imaginació. A més tot jugant s'endinsen en el món dels nombres, treballant seriacions, associacions, lògica, figures geomètriques...

1,2,3...SUS

Els permet desenvolupar el propi cos, i posar en joc totes les seves possibilitats per prendre consciència de l'esquema corporal. Juguen mitjançant el moviment, la dansa i els materials amb propostes engrescadores per tots els infants.

SOM ARTISTES

Aquest ambient afavoreix la creativitat, la percepció, el desenvolupament integral de l'infant, ja que mitjançant la imaginació i la fantasia, els infants projecten vivències, emocions i experiències amb espontaneïtat. Poden manipular en diferents tipus de materials, i anar treballant lliurement diferents tècniques.

FÀBRICA DE PARAULES

Pretén fomentar el plaer per la lectura i l'escriptura. Hi ha un material per desenvolupar la motricitat fina i iniciar-se en la prelectura i la preescriptura.

TEATRET

Espai per desenvolupar la imaginació i la creativitat en els infants. Afavoreix l'expressió oral, corporal i fomenta l'expressió d'emocions, sentiments, desitjos... Els infants poden representar diferents personatges.

AIRE LLIURE

L'infant, mitjançant el joc a l'aire lliure, desenvolupa diferents capacitats, exercita moviments, comparteix jocs, moments, mirades...experimenta, observa l'entorn i els canvis que s'hi produeixen. A més, estableix relacions socials, aprèn a resoldre conflictes i aprèn a compartir.

DIA A DIA

L'ambient de Dia a Dia pretén que els infants amb allò que treballin siguin el més

independents possible a partir de propostes relacionades amb la vida quotidiana pensades per a desenvolupar les destreses relacionades amb la coordinació, precisió i autocontrol (motricitat gruixada, motricitat fina, coordinació óculo-manual i control de moviment), concentració, autonomia (personal, de l'entorn i activitats de cortesia) i ordre.

7. ESPAI I MATERIAL

L'espai i el material són la principal estratègia d'intervenció. S'ha de dissenyar i organitzar un espai de confiança establint unes normes clares i consensuades, on es té en compte l'estètica, és a dir, preparar espais amables, funcionals i rics ja que afavoreixen un clima on es convida a actuar, crear, experimentar... a les persones que hi són.

Els espais han de ser flexibles ja que s'han d'adaptar a les necessitat dels infants. Han de ser contextos coherents a la manera d'aprendre els infants.

El **material** ha de ser variat i preferiblement natural de manera que faciliti i promogui un joc més ric. Ha de servir per desenvolupar la seva creativitat i respondre a les necessitats de tots els infants.

Els materials han d'estar ben organitzats, ordenats i disposats de manera atractiva i a l'abast del infants per tal de promoure l'autonomia i despertar la curiositat.

La quantitat ha de ser limitada i s'ha de facilitar la manera d'endreçar-los.

A partir de l'observació anirem modificant i renovant els materials i la seva disposició.

També hem de dir, que és una manera d'optimitzar els recursos, tan materials com humans.

Cada curs s'establiran els ambients i les seves localitzacions.

8. ORGANITZACIÓ

8.1 Horari

Entrades relaxades (9'00h a 9'15h)

Moment de benvinguda i assemblea

Activitats d'aula

Berenar (10'45h a 11'30h)

Pati (11'30h a 12'00)

Ambients de lliure circulació o assignats (12'00h a 13'30h)

Retrobament i acomiadament (13'30h a 13'50h)

Sortida relaxada (13'50h a 14'00h)

Cada anys, a principi de curs, el cicle d'infantil consensuarà quan se començaran els ambients.

L'organització dels ambients és:

- **Ambients de lliure circulació**, és a dir que l'infant podrà canviar quan ho necessiti, sempre que hagi fet una de les propostes. Podrà investigar i experimentar lliurement la proposta que hagi triat. Els ambients tendran un número limitat d'infants depenent de l'espai.
- **Ambients assignats**, és a dir, la tutora, seguint un ordre predeterminat, assigna un ambient a cada infant i aquell dia ha de quedar tota la sessió en el mateix ambient. D'aquesta manera volen garantir que tots els nostres alumnes arribin a conèixer tota la varietat de propostes que té al seu abast

En casos puntuals i justificats, si la tutora juntament amb l'equip docent consideren que algun nin/a sempre repeteix als mateixos ambients i no arriba a fer un rendiment profitós, podrà assignar-li, els dies de lliure circulació, un

ambient. Durà un pictograma de l'ambient assignat.

A principi de curs, la tutora amb el seu grup presentarà cada ambient. Es farà una presentació de l'espai, el material i explicarà les normes de joc de cada un dels ambients i del joc lliure.

Pel que fa referència a les entrades i sortides, aquestes seran relaxades. De 9 a 9:15h l'entrada i de 13:50 a 14:00h la sortida, com fins ara.

8.2. Agrupament

Infants de diferents edats (3, 4 i 5 anys) on es donin relacions d'ajuda que afavoreixin la interacció, la col·laboració i la cooperació entre els infants.

8.3. Recursos humans

Disposam de 8 tutores, 3 mestres de suport i PT, 12 mestres en total.

Cada mestra serà responsable d'un ambient i si es considera oportú, després d'haver-ho analitzat i debatut a cicle o reunions pedagògiques es faran les modificacions pertinents.

8.4 Normes bàsiques de funcionament i convivència dels ambients

A tots els ambients hi haurà unes normes bàsiques de funcionament i de convivència i respecte entre els infants:

Parlar amb un to de veu adequat.

Per anar d'un lloc a l'altre s'ha de fer de manera ordenada i tranquil·la. I per garantir que sigui així hem creat la figura de la mestra que controla el passadís, aquesta funció la desenvoluparan totes seguint una roda.

Cada vegada que s'acabi una activitat s'ha d'arraconar el material emprat.

Cada proposta o activitat tindrà un espai concret i s'ha de respectar. El material no es pot escampar ni dur d'un lloc a l'altre.

9. AVALUACIÓ

En la metodologia dels ambients, on l'infant és el protagonista del seu propi aprenentatge, no es pot continuar aplicant el sistema d'avaluació dut a terme fins ara, que tracta tots els infants per igual i considera que han d'arribar a assolir uns coneixements determinats en un moment concret, tots a la vegada.

Dins d'aquesta nova mirada cap a l'infant, l'avaluació ha de ser contínua i positiva, és a dir, ha de partir de les capacitats del nin/a, no de les seves mancances. S'ha d'oferir a tots els infants la possibilitat de viure experiències d'èxit. A més, aquesta ha de tenir caràcter regulador, orientador i autocorrector del procés educatiu. Això vol dir que l'avaluació ha de formar part del procés d'aprenentatge i ha de permetre anar incorporant les modificacions necessàries en el treball diari (propostes, materials, espais, temps dedicat, agrupacions...). L'avaluació ha d'estar integrada i contextualitzada a la dinàmica habitual de l'aula i ha de ser una tasca participativa que permeti l'enriquiment col·lectiu dels docents. L'avaluació també és una tasca que duu a terme tota la comunitat educativa, no només els docents. Per tant, ha de contemplar sistemes i moments d'avaluació per a tots els integrants.

Per tant, la finalitat de l'avaluació no és fer valoracions quantitatives del grau d'èxit o fracàs dels infants per informar a les famílies o altres professionals, sinó que ha de servir per orientar sobre l'evolució diferenciada i particular de cada infant.

Cada trimestre s'elaborarà un informe individual per a les famílies, basat en les observacions fetes de les habilitats i capacitats de l'infant i des d'una perspectiva globalitzadora.

Això vol dir que els docents hauran de realitzar una avaluació basada en

l'observació (amb el registre de dades adequat) amb una posterior reflexió. Es preveu fer sessions conjuntes per compartir informacions dels infants així com també traspàs d'informacions a través del buidatge de graelles, drive,... En aquests intercanvis d'informació (bé amb documentació escrita o bé en reunions), s'avaluarà:

- En relació als mestres i la pròpia feina: la intervenció amb els infants i el grau d'implicació personal en la feina d'equip (autoavaluació reflexiva).
- En relació als infants i les propostes didàctiques: l'assistència, l'èxit o fracàs de les propostes, les relacions (infant-infant, infant-material, infant-adult). Es desenvoluparan uns ítems específics per a cada ambient, que respondran als objectius concrets de cada espai.
- En relació als ambients: l'assistència, el material (presentació, diversitat, si s'ajusta a les necessitats dels infants, usos que li donen...) i l'espai.

Tot això es durà a terme a partir dels següents instruments:

- Anotacions, reflexió i posada en comú.
- L'observació directa i sistemàtica.
- Diari de cada ambient, juntament amb un registre de control d'assistència de cada espai. A més, s'elaboraran al llarg del curs, graelles amb ítems específics per a cada ambient.
- Autoavaluació dels infants. (semàfor de les pedretes, amb preguntes, imatges, ...)

Projecte desenvolupat per l'equip de mestres del cicle d'infantil el mes d'abril de 2017 i revisat el 30 d'abril de 2019.